

“Dreigt uw hand u aanleiding tot zonde te geven, hak ze af...” Deze woorden van Jezus hebben iets akeligs, ze lijken te absoluut en gewelddadig. Hoe moeten we deze stevige taal van Jezus verstaan?

Het evangelie van deze zondag begint met een poging van een van Jezus' leerlingen om iemand weg te snijden uit hun gezelschap omdat die volgens hem buiten de kring van Jezus valt. Dat doen mensen gemakkelijk: onderscheid maken, grenzen stellen in een poging om tot helderheid te komen. Jezus legt de bron van die helderheid niet in menselijke categorieën, afspraken of begrenzingsen. Voor Hem ligt de bron van 'het toebehoren aan elkaar' in de relatie met Christus en het Evangelie. Dat blijkt uit zijn antwoord: “Als iemand een van jullie een beker water geeft, omdat jullie bij Christus horen, dan zal dat hemzelf ook goed doen.” De maatstaf voor het horen bij de groep is dus de verbinding van ieder met Christus en de afstraling van Zijn Evangelie in je manier van leven. Die afstraling van die verbinding met Jezus is te zien in je manier van spreken, in je handelen in relatie met je medemensen en de schepping. Die afstraling van Gods handelen in mensen, noemen we in de traditie: het werken van Gods Geest. Die Geest vindt vaak ook landingsplekken die we niet verwachten, in mensen die volgens onze eigen indelingscategorieën buiten onze groep of netwerk vallen. Zowel Mozes in de eerste lezing als Jezus openen onze ogen voor de onverwachte en verrassende werking van de Geest bij mensen van goede wil. Wij hebben die gelovige ogen nodig om Gods Geest te kunnen herkennen in onze families, vrienden- en werkkring waar weinigen zich bekennen tot een kerk of geloof. Kunnen wij God aan het werk zien ook in hen?

“Ben je dan niet te optimistisch en naïef over de menselijke mogelijkheden? We hebben toch sturing van het geloof nodig?” zouden sommigen kunnen tegenwerpen. Het gaat hier niet om een naïeve overschatting van de wereld of onderwaardering van de kerk en geloof. Het gaat wel over het geloof dat God oneindig creatief en trouw is om Zijn Liefde vorm te geven ook in mensen die zichzelf misschien niet gelovig noemen. De vraag is wel: Hoe kunnen wij als gelovigen zo leven en liefhebben, dat niet-gelovigen God kunnen vinden?

Die vraag wordt door Jezus aan zijn volgelingen gesteld. Hij zegt hen: Jullie lijken er zo zeker van te zijn dat die man die iemand namens mij geneest niet bij mij hoort. “Hoe zit het dan met jullie eigen toewijding en verbinding met Mij?”

Dan komen die radicale beelden: de molensteen om de hals als je aanstoot geeft aan kleinen, je hand afhakken als die aanleiding tot zonde geeft. Eigenlijk zegt Jezus aan Zijn leerlingen: Jullie hebben heldere ideeën over wie bij ons hoort en wie niet. Maar hoe staat het met jou en jouw verbinding met mij? Ben je bereid om daarvoor te knokken en uit te roeien wat de relatie met God en mensen kwetst? Dat is immers zonde: het kwetsen van de band met God en met alle mensenkinderen die Hem toebehoren. Jezus is realistisch. Hij kent het hart van mensen, ook dat van zijn leerlingen. Hij weet dat egoïsme, hoogmoed en macht de relatie met God en tussen mensen onderling kunnen beschadigen. Daarmee wordt de 'werkruimte' van Gods Geest geblokkeerd.

Die blokkades voor de Geest worden opgeworpen door mensen en in groepen waar je het niet zou verwachten, ook in de Kerk zelf. In de laatste weken zijn we weer geconfronteerd met misbruik door priesters. De gevolgen - diepe wonden bij de slachtoffers en de schade aan de geloofwaardigheid van de Kerk - werden door Paus Franciscus in zijn brief aan alle gelovigen op niet mis te verstane wijze benoemd. De Paus gaf aan dat niet alleen het misbruik zelf moet tegengegaan worden, maar ook de ongezonde houdingen die daarvoor een voedingsbodem vormen. Zo noemt de Paus het klerikalisme

dat een ongezonde cultuur van geslotenheid, zelfbetrokkenheid scheidt: “Klerikalisme, of het nu door priesters of door leken tot stand komt, leidt tot een snee in het kerkelijke lichaam die veel van het kwaad dat we vandaag veroordelen, bevordert en in stand houdt. Nee zeggen tegen misbruik, is ook nadrukkelijk nee zeggen tegen alle vormen van klerikalisme.”

Wat krijgen Jezus’ radicale woorden uit het evangelie van vandaag actuele waarde: “Dreigt uw hand u aanleiding te geven tot zonde, hak ze af!” Samen met de brief van de Paus roepen ze de Kerkgemeenschap op om radicaal te breken met ongezonde verbindingen en structuren, waarin een elite de gelederen sluit ten koste van anderen.

Tegelijk wijst de Paus er op dat dat het nu ook belangrijk is om op te bouwen: een gemeenschap te vormen waarin iedere gelovige recht wordt gedaan en verantwoordelijkheid kan nemen. Enkele weken geleden bood Paus Franciscus daarvoor een bouwsteen door de wereldwijde Kerk uit te nodigen met hem mee te bidden in een novena. Ik besluit met een gebed uit dat negendaags gebedstraject:

God, U alleen zijt de Heer! U roept ons op om uw Volk te zijn: uw kinderen. Bij ons doopsel werden wij uitgeroepen tot toekomstige priesters, koningen en profeten. Het is prachtig dat er mensen zijn die zich op een bijzondere wijze toewijden aan U. Maar dat maakt hen niet beter dan wie dan ook van ons.

Help ons om af te zien van iedere vorm van menselijke buitensporigheid en een manier te vinden om uw Kerk zo te organiseren dat wij allen gesterkt worden in onze waardigheid als uw kinderen. Ik vraag dit uit naam van Jezus Christus, onze broeder en Heer.